

Oponentský posudek na doktorskou disertaci „Průzkum rodu *Diospyros* ssp. a možnosti jeho introdukce“

Autor disertační práce: Ing. Ivo Ondrášek
Oponent : Prof. ing. Pavel Valíček, DrSc.

Aktuálnost zvoleného tématu:

Pěstování nových užitkových rostlin v našich klimatických podmínkách je úkol velmi záslužný. Tento trend začal již v polovině minulého století, a to nejdříve v rámci tzv. mičurinského hnutí a po určitém útlumu opět v posledních desetiletích získal na intenzitě. Netýká se to pouze ovoce, ale i dalších užitkových skupin, zvláště zeleniny, květin aj.

Rod *Diospyros*, tomel, patří z hlediska užitkového mezi významné taxony, a to především díky subtropickému druhu *Diospyros kaki*, jehož plody se již po několik desetiletí objevují na našem podzimním trhu s ovocem pod jmény „kaki“ nebo „churma“ či „tomel“. Existují však ještě některé další druhy, především *Diospyros lotus* a *Diospyros virginiana*, kterým by naše klimatické podmínky nejteplejších oblastí mohly vyhovovat. Až dosud se však touto problematikou u nás nikdo hlouběji nezabýval a z tohoto hlediska je předložená disertace první.

S ohledem na tuto skutečnost je zvolené téma doktorské disertace nanejvýš aktuální a potřebné. Tato práce by měla výrazným způsobem přispět k řešení problému případné introdukce vybraných druhů rodu *Diospyros* nebo jejich hybridů. Konečným cílem by mělo být doplnění a rozšíření sortimentu o velmi cenný druh ovoce ve vhodných klimatických oblastech naší republiky.

Popis současného stavu:

Literární rešerše má rozsah téměř 50 stran a zahrnuje takové kapitoly jako je původ a rozšíření rodu *Diospyros*, botanickou charakteristiku nejvýznamnějších druhů, nároky na prostředí, problematiku mrazuvzdornosti, odrudovou skladbu, technologii pěstování, sklizeň a skladování. Samostatné kapitoly se rovněž věnují způsobům množení a šlechtění, zvláště mezidruhovému křížení.

Jelikož jde o práci, která se zabývá u nás velmi málo známým ovocem, botanická charakteristika by si zasloužila pro snadnější poznání zařadit pérovky nejvýznamnějších druhů rodu. Barevná příloha je výborná, avšak tento problém neřeší (zde jsou prezentovány pouze plody některých odrud, případně hybridů).

Podkapitola 2.2 Význam a využití plodů mohla být širší, jak to odpovídá významu tohoto ovoce v oblastech pěstování. Například v čínské tradiční medicíně se využívají vytrvalé kalichy, mimo jiné při disfunkci žaludku.

Naopak oceňuji podrobné rozebrání problematiky biologie kvetení, neboť s ní bezprostředně souvisejí i rozdíly v charakteru plodů, což je pro praxi velmi důležité.

Hodnocení cíle práce:

Cíl práce je netradičně zařazen již za úvodem. Je zpracován přehledně, ale až příliš stručně, i když jsou z něho zřejmé jednotlivé kroky v řešení zadaného problému.

Metody zpracování:

Metodika je zpracována na požadované úrovni a nemám k ní zásadní připomínky. Uvádí způsoby a metody ověření mrazuvzdornosti, pylové charakteristiky a rozbory plodů. Totéž se týká hodnocení jednotlivých fenofází a způsobů množení. V metodice postrádám charakteristiku použitých mezidruhových hybridů (str. 52-53). V literární rešerši na str. 47-48 je jejich charakteristika nedostatečná. Jde o velmi důležité údaje, neboť pro případné

pěstování u nás, není jasné, zda jde o druhy jednodomé či dvoudomé, jednopohlavné či oboupohlavné. U tří použitých mezidruhových hybridů by neměl být problém tyto základní informace uvést.

Výsledky a získané poznatky:

Výsledky pokusů uvádějí jak hodnoty testů mrazuvzdornosti, pylové charakteristiky, opylovací poměry, tak i rozborů plodů, hodnocení fenofází, množení „in vitro“ a v neposlední řadě i možnosti introdukce tomelu v podmínkách naší republiky. Cenná je i diskuse na devíti stranách textu. U závěru mi však pro praxi chybí jasné a stručné hodnocení jednotlivých druhů a odrůd vhodných pro introdukci, tj. především zjištěná délka vegetační doby, opylovací poměry a mrazuvzdornost. To jsou hodnoty pro introdukci nejdůležitější.

Použitá literatura svým obsahem a rozsahem (135 citací) odpovídá požadavkům. Přílohy tvoří velmi zdařilá a ilustrativní fotografie, ale především rozsáhlé tabulky a podklady týkající se statistického zpracování experimentů.

Formální zpracování disertace:

Po formální stránce je disertace zpracována na odpovídající úrovni. V některých případech však bylo vhodné vzít k ruce Pravidla českého pravopisu. Jen namátkou:

str. 2 řeka Yangtze - správně Jang-č'-ťiang

str. 4 a jinde střední Asie - správně Střední Asie

str. 7 a jinde vitamín - správně vitamin

str. 18 indočina - správně Indočina

str. 37 a jinde- důsledně uvádění jednoduchých uvozovek u odrůd (kultivarů)

Je však nutno opravit drobné překlepy, např. str. 37 a jinde.

Celkové hodnocení:

I přes uvedené připomínky prokázal ing. Ivo Ondrášek potřebnou znalost řešené problematiky, schopnost samostatné odborné a vědecké práce, a to jak v oblasti teorie, tak i založení, vedení a vyhodnocování experimentů. Z toho lze vyvodit, že má veškeré předpoklady pro další vědeckou práci v oboru. Navíc je nutno ocenit snahu o řešení problematiky u velmi netradiční ovocné dřeviny, která však má šanci rozšířit náš sortiment.

Z á v ě r:

Na základě souborného hodnocení předložené doktorské disertace Ing. Ivo Ondráška zpracované na téma „Průzkum rodu *Diospyros* ssp. a možnosti jeho introdukce“ je možno souhlasit, aby byla přijata k obhajobě a po jejím úspěšném obhájení udělen jmenovanému akademický titul „Doktor (Ph.D.)“.

V Martínkově 26. dubna 2007.

Prof. Ing. Pavel Valíček, DrSc.